

Bild: Credofilm

Westwind

Systrarna Isabell och Doreen Zimmermann från Östtyskland ska tillbringa sommaren 1988 på ett sportläger (Pionierlager) i Ungern. De är elitidrottare och siktar på att bli framgångsrika som roddare. Lägret är tänkt som en kombination av träning och belöning och kan för systrarna resultera i det de drömmer om - en flytt till Berlin.

Denna handledning är skriven i samarbete med Goethe-Institut Schweden.

EN FILMHANDLEDNING FRÅN SVENSKA FILMINSTITUTET
OCH GOETHE-INSTITUT SCHWEDEN
Rekommenderad för årskurs 7 - gymnasiet

Svenska
Filminstitutet

 GOETHE
INSTITUT

Om filmhandledningen

Film är ett spännande och mångfacetterat pedagogiskt verktyg där våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Åldersrekommendationen, som här sträcker sig mellan årskurs 7 och gymnasiet är just en rekommendation. Man väljer själv om man vill ta upp ett eller flera teman ur frågeställningarna och/eller om man kan viga lite mer tid till fördjupning och närstudier av själva filmmediet. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och intressant just för dem.

Innan filmen

Westwind är en film med många ingångar som utspelar sig inom en tidsperiod i tysk historia som är unik i sin spänning och osäkerhet. De två tyska staterna är fortfarande ett faktum men innanför muren har det börjat röra på sig, och många östtyska ungdomar uttrycker sin längtan efter frihet genom att ta till sig västvärldens popkultur. Musik blir ett medel att protestera mot förtryck.

Gör en sammanställning av populär musik från sena 1980-talet och fundera på andra tidstypiska detaljer som dyker upp i filmen, till exempel modetrender. Skriv också upp några relevanta fakta och namn från politik i olika länder på båda sidorna av järnridån. Vilka var vid makten i USA och i Sovjetunionen? Vilka regerade i Tyskland? Jämför sedan er lista med vad ni upptäckte under filmens gång.

Handling

Systrarna Isabell och Doreen Zimmermann från Östtyskland ska tillbringa sommaren 1988 på ett sportläger (Pionierlager) i Ungern. De är elitidrottare och siktar på att bli framgångsrika som roddare. Lägre är tänkt som en kombination av träning och belöning och kan för systrarna resultera i det de drömmer om - en flytt till Berlin.

Under resan till lägre missar de en buss och får lifta med två killar från Hamburg i Västtyskland. En komplicerad situation uppstår då de västtyska ungdomarna bryter sig in i de vardagsrutiner som de östtyska systerna är vana vid. Andra friheter, annan musik, andra umgängesformer öppnar upp för nya idéer, men också för konflikter.

När Doreen förälskar sig i Arne från Västtyskland blir situationen spänd. Hur ska systrarna förhålla sig till den förbjudna västtyska vänskapen som hotar deras planer och säkerhet?

Ordlista med begrepp relaterade till Östtyskland

Pionierlager - sommarläger som utmärkelse för särskilda prestationer inom den östtyska ungdomsrörelsen

Von drüben - från andra sidan

Westwind - radioprogram med västmusik

Sozialistische Kaderschmiede - socialistisk elitträning

Westkontakte - kontakter med Västtyskland

DDR-Bürger - medborgare i DDR (Östtyskland)

Zoni - slangord för medborgare i DDR som användes av västtyskar

Faschismus - fascism

Filmanalys

Fundera på hur filmen presenterar de olika huvudpersonerna i början, framför allt under den viktiga scenen i bilen när systrarna får lift med de två vännerna från Hamburg. De två systrarna liftar med två unga män från Västtyskland.

- Hur gestaltas deras första möte?

Analysera hur kameran arbetar med närbilder av ansiktena för att visa hur de känner inför varandra.

- Vilka tankar har de unga männen om Östtyskland?
- Känner de unga kvinnorna av deras attityd?
- Vilken effekt får detta på betraktaren?

“Dann seid ihr von drüben”, säger männen från Hamburg. “Från andra sidan” - detta uttryck visar hur muren genom Tyskland finns med i tankarna hela tiden.

- Hur ser Arne och Nico på sin egen stad?

Diskutera inledningen till filmen med fokus på kulturkrockar och kulturechauvinism, alltså en attityd av överlägsenhet gentemot en annan kultur.

Ta med er följande frågor genom filmen och fundera på hur handlingen knyts ihop till en enhet i slutet:

- Finns det fler scener som visar att de unga systrarna Zimmermann känner sig utpekade?

I slutet av filmen kommer en scen när Nico i ett nervöst läge berättar en “rolig” historia om två harar som är separerade av en flod.

- Hur har hans sätt att se på “andra” sidan förändrats genom vänskapen med Isabell och Doreen?

Östtysk verklighet

Isabell och Doreen har bra kontakt med tränaren som är ansvarig för deras utveckling. När han upptäcker systernarnas kommunikation med de västtyska killarna uppstår spänning som yttrar sig tydligt i hans kommentar: “Ihr wollt doch in den Club, da könnt ihr hier doch nicht eure Westkontakte pflegen!” (“Ni vill ju komma in i klubben, då kan ni ju inte bygga upp västkontakter här!”)

Isabells och Doreens tränare har inte bara ansvar för deras idrott, utan även för att de håller sig inom de politiska gränser som DDR har satt upp. Gå igenom scenerna mellan tränaren och Isabell och Doreen och diskutera hur detta gestaltas.

Beskriv hur ungdomsliv och politik krockar med varandra i filmen.

- Vilket intryck får man av Herr Balisch i början av filmen, och hur förändras intrycket när han upptäcker att de spelar volleyboll med killar från Västtyskland?

Bild: Credofilm

Bild: Credofilm

- Vad har systrarna för krav på sig?
- Vilken inställning har de västtyska killarna, när de talar om östtyska institutioner och ironiskt hänvisar till "Kaderschmiede" (ungefärlig betydelse: socialistisk plantskola)?
- Hur visas skillnaden mellan länderna i ungdomarnas sätt att tänka?
- Finns det gemensamma intressen för ungdomarna som står utanför politiken?
- Hur gestaltas det i filmen?

Gemensamma nämnare mellan ungdomarna

Isabell sitter med Nico på en restaurang medan Doreen är i naturen med Arne. Båda befinner sig utanför sin egen värld, men på väldigt olika sätt.

- Hur närmar sig systrarna den västliga kulturen?
- Kan ni se några sätt som filmen arbetar med motsatspar här?
- Vilken stämning ger samtalet i restaurangen jämfört med den startande romansen i naturen?
- Ord och musik får olika effekt för stämningen. Kan ni beskriva hur?

Syskonkärlek och romantik

När systrarna lär känna Arne och Nico ställs deras nära syskonrelation på prov. Ett centralt tema i filmen är just de olika nyanserna i kärlek i olika typer av relationer.

Doreen förklarar för Arne att hennes framtid är planerad tillsammans med systemen:

"Es ist eigentlich nicht so wichtig, was wir machen, Hauptsache, wir machen es zusammen! Verstehst du das?" ("Det är egentligen inte så viktigt vad vi gör, huvudsaken är att vi gör det tillsammans!")

Och när Doreen kommit för sent för andra gången efter att ha träffat Arne i smyg känner sig Isa övergiven:

"Das ist schon das zweite Mal, dass du mich hängen lässt!" ("Det är andra gången du lämnar mig i sticket!").

Diskutera de två systrarnas repliker.

- Känner ni igen konflikten mellan ursprungsfamilj och nya relationer?
- Vad tror ni de känner inför framtidens utmaningar?
- Hur förändras syskonrelationen när andra känslor kommer emellan systrarna?

Staketet till sommarlägret blir till en symbol för olika vägskäl och valmöjligheter

- Hur kan systrarna hantera att de befinner sig på olika sidor av staketet på ett känslomässigt plan?

Arne ställer den viktiga frågan som utlöser beslutsprocessen:

"Am Zaun? Warum kommst du nicht einfach mit nach Hamburg? Dann können wir uns sehen wann wir wollen!" ("Vid staketet? Varför följer du inte helt enkelt med till Hamburg? Då kan vi ses när vi vill!")

- På vilket sätt fångar den frågan det olösbara i den rådande politiska situationen?

Bild: Credofilm

- Att ta sig över gränsen är i systrarnas sommartillvaro en enkel sak, men verkligheten ser annorlunda ut. Vad skulle hända om Doreen verkligen lämnade DDR?

Politik och flykt

Arne startar diskussionen om att smugga ut systrarna ur Ungern och hjälpa dem att fly till Västtyskland, men det hela är mycket riskabelt.

“Es ist undenkbar!” (Det är otänkbart!)

“Es ist nicht undenkbar, wir machen es einfach!” (Det är inte otänkbart, vi gör det helt enkelt!)

De två replikerna visar att det finns olika perspektiv för Doreen och Arne att se på möjligheten att lämna Öst, men också olika uppoffringar.

- Vad ger Doreen upp?
- Vad offerar Arne?
- Hur visar situationen vilka olikheter som finns mellan ungdomar i Öst och Väst?
Frihet och plikt står i motsats till varandra. Valfrihet betalas med förlust av tillhörighet.
- Kan man se hur de olika politiska systemen präglar ungdomarnas åsikter och idéer om livet?
- Finns det ändå grundvärderingar som är lika för alla?
- Hade Doreens och Arnes kärlek påverkat relationen mellan Doreen och Isabell om det inte funnits en järnridå?

När perspektiven blir större växer osäkerheten. Jämför Isabells och Doreens relation i början av filmen med hur

den ser ut efter att Doreen träffat Arne.

- På vilka sätt har den komplicerats?
- Kan ni förstå båda systrarnas känslor eller är det någon av dem ni tar särskilt parti för? Varför i så fall?
- Hur tror ni det kommer att utveckla sig vidare för Doreen, Arne och för Isabell?

Kritik inom systemet i Östtyskland

Ronnie spelar en känd låt på gitarr. Den heter “Der Apfeltraum” och är skriven av en östtysk grupp som hamnat i konflikt med systemet. Vissa medlemmar blev satta i fängelse, och blev senare utvisade.

“Unser Floß wäre geschwommen. Klaus hat sich daran zu schaffen gemacht, damit es untergeht.”

Ronnie berättar att flotten skulle ha kunnat flyta om den inte hade blivit saboterad. Diskutera vad detta kan ha för symbolisk innebörd.

- Vad tror ni Isabell tänker i den situationen?
- Hur känner sig Ronnie?
- Är han skildrad på ett sympatiskt eller osympatiskt sätt? Varför tror ni är han skildrad så?

I slutet av filmen kan man upptäcka en förändring i tränaren Herr Balisch och hans förhållningssätt till flickorna.

- “Ein weißer Opel!” Hur tänker tränaren när han ger säkerhetstjänsten den felaktiga informationen?
- Hur reagerar Ronnie och Klaus?

Bild: Credofilm

Avgörandet

Se på den avgörande scenen i slutet av filmen. Diskutera om det är ett effektivt sätt att avsluta filmen på.

- Hur gestaltas den?
- Vad utlöser musiken för känslor?
- Varför har man valt balkongen med sjöutsikt för denna scen?

Fördjupningsuppgift i historia

Genom Ungerns stegvisa öppning för Västeuropa skapades möjligheter för östtyska medborgare till kulturmöten. Senare var Ungern första steget i den landsflykt som utlöste DDRs kris i slutet av 1980-talet. Gör en tidslinje som visar den historiska processen på 1980-talet som ledde till murens fall i november 1989.

“Nie wieder Faschismus” - Både Väst- och Östtyskland byggde sin profil på att stå i direkt motsats till national-socialismen och de ideologier som fört till Tysklands ruin 1945.

- Diskutera hur den politiska situationen i Europa ser ut idag.
- Är den fortfarande förankrad i samma grundtankar som när Berlinmuren föll 1989?
- Vilka länder har förändrats mest sedan dess?
- Vilka har i princip fortfarande samma grundstruktur som då?

Del 1: Material för tyskundervisning

1980-talsnostalgi

Arne spelar in ett blandband till Doreen, något som var typiskt för 1980- och 1990-talen. Fråga era föräldrar och lärare hur de gjorde för att spela in sin älsklingsmusik. Jämför anekdoter med varandra.

- Vad var det speciella med blandband?
- Kan man jämföra blandband med dagens digitala spel-listor? Varför eller varför inte?
- Om ni fick göra ett blandband med musik fram till 1988, vad skulle ni välja?

Del 2: Material för tyskundervisning

Leseverstehen

Wählt mindestens einen der folgenden Texte aus dem Internet und übt Leseverstehen, indem ihr versucht den Inhalt grob zu erfassen und zusammenzufassen.

Välj minst en av följande texter från internet och öva på läsförståelse genom att ni försöker förstå innehållet och sammanfatta det.

- Lest die folgende [Filmrezension](#) und macht Stichpunkte. Stimmt ihr den Schlussfolgerungen zu? Findet ihr die Rezension gelungen? Was würdet ihr schreiben? Macht eine Notiz für eine Zeitung, in der ihr den Film empfiehlt.

Bild: Credofilm

• Läs följande [filmrecension](#) och skriv ut detaljer. Håller ni med om argumentationen? Tycker ni att det är en bra recension? Hur skulle ni skriva? Gör en kort tidningsnotis med en rekommendation för filmen.

• Läst följanden [Artikel](#) över Musik och Politik och den Zusammenhang für die Jugend in der DDR in den 1980er Jahren. Macht eine kurze Inhaltsangabe und beantwortet die Frage, ob Musik für euch auch so wichtig ist, dass sie euch und euer Leben verändern kann.

• Läs följande [artikel](#) om musik och politik och sammanhanget för ungdomar i DDR under 1980-talet. Sammanfatta artikeln kort och svara på frågan om musik är lika viktigt för er och om musik kan förändra livet.

Hörverstehen

Musik und Jugendkultur spielen eine große Rolle im Film. Schaut euch den folgenden [Kurzfilm](#) von 1987 an und versucht Parallelen zu entdecken zwischen dem, was ihr hier lernt und dem, was der Spielfilm zeigte. Macht eine Tabelle und zeigt Ähnlichkeiten und Unterschiede im Fokus und in der Botschaft des Spielfilms und des Dokumentarfilms.

Musik och ungdomskultur spelar en stor roll i filmen. Se på följande [kortfilm](#) från den tiden och försök upptäcka paralleller mellan det ni lär er i den och det som spelfilmen visade. Gör en tabell och visa likheter och skillnader mellan spelfilmens och dokumentärfilmens fokus och budskap.

Schreiben

Stellt euch vor, was Doreen und Isabell nach der gelungenen Flucht denken.

• Wie werden Familie und Freunde reagieren?

• Was wird die Staatssicherheit unternehmen?

• Wie wird Doreen sich ohne ihre Schwester im Westen zurechtfinden?

Sucht eine der Hauptpersonen aus und schreibt einen Tagebucheintrag, in dem alle Sorgen und Wünsche für die Zukunft ausgesprochen werden. Achtet darauf, dass ihr den Text konsequent im Futur schreibt.

Ihr könnt auch Nebensätze mit “dass” und “weil” und “obwohl” benutzen, um die Gedanken im Tagebuch zu begründen. Achtet auf die Verbstellung im Nebensatz. Zum Beispiel: Ich hoffe, dass Doreen sich gut in Hamburg einleben wird, obwohl ich sie sehr vermissen werde.

Föreställ er vad Doreen och Isabell tänker efter den lyckade flykten.

• Hur kommer deras familj och vänner att reagera?

• Vad kommer säkerhetstjänsten att göra?

• Hur kommer Doreen att finna sig tillrätta i Västtyskland utan sin syster?

Välj en huvudfigur och skriv en sida i en dagbok, där all oro och allt hopp inför framtiden uttrycks. Var noga med att skriva texten konsekvent i futur.

Ni kan också använda bisatser med “att” och “därför att” och “trots att” för att begrunda tankarna i dagboken. Var noga med verbets ställning i bisatsen.

Till exempel: Jag hoppas att Doreen kommer att trivas i Hamburg trots att jag kommer att sakna henne mycket.

Bild: Credofilm

• Schreibt einen Text, der als Interview gestaltet wird. 20 Jahre nach der Flucht wird Doreen für das Fernsehen über ihre Erlebnisse gefragt. Sie erzählt im Rückblick, wie sich alles entwickelt hat und wie sie jetzt lebt. Ihr könnt sowohl Präsens als auch Perfekt oder Präteritum benutzen. Überlegt vorher, welche Fragen ihr stellen würdet, um Doreens Geschichte weiter zu entwickeln.

• Ist sie noch mit Arne zusammen?

• Lebt sie im Westen oder Osten Deutschlands?

• Was macht Isabell?

• Bereut sie ihre damalige Flucht?

• Welche Ratschläge würde sie heutigen Jugendlichen geben?

• Was denkt sie über die DDR?

Fügt passende Adjektive ein, um den Text lebhafter zu gestalten. Zum Beispiel: Es war aufregend, im Auto versteckt zu sein, aber am schlimmsten war der Grenzübergang. Da habe ich schrecklich gezittert.

• Skriv en text som gestaltas som en intervju. 20 år efter flykten blir Doreen intervjuad i tv om sina upplevelser. Hon ser tillbaka på hur allting utvecklats och hur hon lever nu. Ni kan använda både presens och preteritum eller perfekt. Börja med att fundera på vilka frågor ni skulle ställa för att utveckla Doreens berättelse vidare.

• Är hon fortfarande ihop med Arne?

• Lever hon i den västra eller östra delen av Tyskland?

• Vad gör Isabell?

• Ångrar hon flykten?

• Vilka råd skulle hon ge dagens ungdomar?

• Vad tänker hon om DDR?

Fyll i passande adjektiv för att göra texten mer levande. Till exempel: Det var spännande att vara gömd i bilen, men det värsta var gränsen. Då darrade jag fruktansvärt.

Sprechen

• Spielt das Interview aus der Schreibaufgabe 2 mit verteilten Rollen vor. Denkt an Gestik, Mimik und Betonung, um es echt wirken zu lassen.

• Spela upp intervjun från skrivuppgift 2 med olika roller. Tänk på gester och minspel och betoning för att få det att verka äkta.

• Macht Research zur Musik im Film und gestaltet ein Poster, auf dem ihr Musik der 1980er Jahre zeigt und mündlich vortragt.

• Sök information om musiken från filmen och gör en poster där ni presenterar 1980-talets musik både skriftligt och sedan muntligt.

Diskutiert den Film in kleinen Gruppen.

• Was ist gut gelungen, und was war nicht so interessant?

Bild: Credofilm

- Wem kann man den Film empfehlen, und warum?
- Welche Personen waren gut gezeichnet?
- Wen mochtet ihr am liebsten? Warum?
- Wie haben euch die Dialoge und Gespräche gefallen?
- War die Musik passend eingebaut?
- Har ni alla samma åsikt, eller reagerade alla olika på filmen?

Gibt dem Film eine Note und begründet sie. Vergleicht mit anderen Gruppen.

- Habt ihr die gleichen Gedanken, oder hat jeder anders auf den Film reagiert?

Diskutera filmen i små grupper.

- Vad var bra och vad var inte så intressant?
- Vem kan man rekommendera filmen till, och varför?
- Vilka personer var väl tecknade?
- Vem gillade ni mest? Varför?
- Vad tyckte ni om dialogerna och samtalen?
- Var musiken inbyggd på ett passande sätt?

Ge filmen ett betyg och begrunda det. Jämför med de andra grupperna.

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Läs

Jenseits der blauen Grenze (Dorit Linke, Magellan Verlag, Bamberg 2014).

Se

Den tysta revolutionen (Das Schweigende Klassenzimmer)

Läs filmens [handledning](#).

Good Bye, Lenin! (regi: Wolfgang Becker, 2003)

De andras liv (Das Leben der Anderen. regi: Florian Henckel von Donnersmarck, 2006)

Der Tunnel (regi: Roland Suso Richter, 2001)

Jenseits der Mauer (regi: Friedemann Fromm, 2009)

Lyssna

Podden *Wind of change*

Kretsar kring Scorpions hitballad från 1990 där journalisten Patrick Radden Keefe gräver sig ned i ryktet att låten inte skulle vara skriven av Scorpions utan CIA.

PRODUKTIONSINFO

Tyskland/Ungern 2011

Regi: Robert Thalheim

Manus: Ilja Haller, Susann Schimk

Kamera: Eeva Fleig

Musik: Christian Conrad

Skådespelare: Friederike Becht, Luise Heyer, Franz

Dinda, Volker Bruch

Zorro Film

Tekniska uppgifter

Originallängd i minuter: 90 minuter

Sales agent: [Beta Cinema GmbH](#)

Ditribution skolor: Är du tysklärare kan du låna denna film och många fler utan kostnad hos [Goethe-Institut](#).

REDAKTION

Text: Lisa Ley

Redaktör: Anna Håkansson, Lisa Blumenthal och Viking Peterson

Svenska Filminstitutet och Goethe-Institut

Schweden, december 2020

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se

<http://www.filminstitutet.se/filmpedagogik>

sprache-stockholm@goethe.de

[Goethe-Institut Schweden](#)

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.

filminstitutet.se/skolbio